

підходів до формування у них навичок самостійного управління своїм здоров'ям [1].

Організаційно-методичні аспекти класно-урочної системи повинні включати такі елементи, як оптимізація навчального навантаження, впровадження перерв для фізичної активності, розробка профілактичних і корекційних заходів для запобігання порушенням постави, зору та психічного здоров'я. Це дозволить школам не тільки підвищити рівень фізичного благополуччя учнів, але й виховати в них відповідальне ставлення до власного здоров'я. Інтеграція здоров'язбережувальних технологій у навчальний процес є ключовим кроком для зменшення захворюваності серед школярів і створення сприятливого освітнього середовища, яке сприяє гармонійному розвитку особистості.

Висновки. Отже, впровадження здоров'язбережувальних технологій у класно-урочну систему навчання є необхідною умовою для покращення фізичного та психічного здоров'я учнів в умовах сучасного освітнього процесу. Інтеграція таких підходів сприятиме не лише зменшенню захворюваності, але й формуванню в учнів свідомого ставлення до здорового способу життя. Застосування здоров'язбережувальних методик, оптимізація навчальних навантажень та впровадження профілактичних заходів є ключовими аспектами, що забезпечать створення безпечного і сприятливого для розвитку середовища, необхідного для гармонійного зростання молодого покоління.

Список використаних джерел

1. Ващенко О., Романенко Л., Макаренко Н. Організація впровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній процес початкової школи : теоретичний вимір. *Молодий вчений*. 2020. № 3 (79). С. 354–359.
2. Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти : монографія / за наук. ред. д. пед. н., проф. Л. З. Ребухи. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 143 с.

Юрій ІВАЩЕНКО

НАВЧАННЯ ОЧИМА ПЕДАГОГА-ФАСИЛІТАТОРА В РУСЛІ РОЗБУДОВИ ПЕДАГОГІКИ МИРУ

Педагог-фасилітатор, є новим та досить інтригуючим феноменом успішного навчання в майбутньому. Але часто постає питання: чому саме ця модель вчителя є корисною та цікавою для учнів? Для початку треба зрозуміти, що саме потрібно молоді, учням та студентам, поколінню, яке є майбутнім країни. Здобувачі освіти, все більш стають індивідуальними в контексті навчання, використовуючи різні методи, які є їм до вподоби,

поступово відходячи від звичних для нас усіх методів навчання. Тому аби врахувати інтерес кожного, необхідний вагомий поштовх у методах викладання та зміни тих, хто буде викладати. Чудовою можливістю для розвитку цих змін є педагог з фасилітативними навичками.

Фасилітація – це полегшення виконання завдання. Це метод допомогти групі мислити в найкращий спосіб, але просто, – не означає легко. Тож, робота в групах, це – зміна формату навчання – з індивідуальної роботи до командної. Робота в команді допомагає, в першу чергу, розкрити потенціал дитини, адже вона проявляє себе як член суспільства. Окрім цього, завдяки роботі в групі, організовується процес таким чином, що залучені будуть всі учасники і структурується робота групи так, щоб, використовувався повний потенціал, разом досягнути цілі; (це дозволяє, відійти від звичних методів навчання та перейти до нових). Отже, можемо говорити про зміну концепції – викладач з цими навичками, відходить від викладання предмету, де вчитель – носій знань і практикує фасилітацію процесу навчання (пропонує виклики, надаючи можливість використовувати свій власний досвід для навчання тощо). Також йдеться мова про відмову від фокусування на навчальних результатах, а береться за головне розвиток індивідуальних компетентностей, а також соціальних і емоційних навичок.

Завдання учителя-фасилітатора полягає в організації спілкування всіх учасників обговорення з нейтральної сторони, налагодження ефективного обміну думками таким чином, щоб зіткнення думок перейшло в конструктивне русло, розбіжності були успішно подолані і прийнятне рішення було вироблено. Педагог, що використовує фасилітативні навички, не зацікавлений у підсумках обговорення конкретних питань, не представляє інтереси жодної з груп-учнів чи персоналій і не бере прямої участі в обговоренні, але несе відповідальність за якісне виконання завдань і є радше супровідником навчальної групи.

Під час mini-EdCamp'у в Запоріжжі Ірина Бакаленко, доцентка кафедри української літератури Запорізького національного університету, розповідала про методики фасилітації в навчанні та дала поради, як учителі можуть їх застосовувати. Наведемо декілька з них: «За процес навчання відповідають усі – й учні, і вчителі, і батьки. Внесок учителя в тому, щоби створити сприятливе освітнє середовище для всіх». Також Ірина пояснила відмінність між традиційною роботою з групою та фасилітативним підходом. За її словами ті, хто працюють в групах звичних: швидше міркують і активніше висловлюються, узурпують більшу частину часу також запитання сприймаються як виклики, ніби людина сказала чи зробила щось неправильно і можемо сказати про те, що відмінності в позиціях сприймаються як конфлікти, яких уникають чи заглушують, потім обговорюють кулуарно. Якщо говорити про метод фасилітативного викладання, то ситуація відбувається навпаки: участь в обговоренні групи

беруть всі студенти, запитання – це основа зацікавленості, учасники заохочують одне одного, щоби пояснити суть повідомлення також протилежні погляди не замовчуються та співіснують у межах однієї дискусії, складні питання потребують думки кожного і звісно проблема розв'язана, коли всі, кого вона стосується, зрозуміли аргументацію [1].

Також заслуговує на увагу наукова позиція І. Жижиної, яка в своєму дисертаційному дослідженні обґрунтувала педагогічну фасилітацію як необхідну якість сучасного педагога [2].

Сутність педагогічної фасилітації полягає в тому, щоб подолати традиційне закріплення за учнями виконавської функції. Це дозволить уникнути формування «учня-функціонера» і приведе до підготовки активного, здатного до самостійного аналізу і прийняття нестандартних рішень учня.

Досліджуючи процес педагогічної фасилітації в професійній діяльності, З. Курлянд приділяє увагу необхідності формування у педагога образу гарного іншого. В основі цього, на думку вченого, повинні бути повага до особистості, усвідомлення її неповторності, гуманістичне і толерантне ставлення до дітей, оптимістичний погляд на можливості їхнього позитивного зростання [2].

Центром освітнього процесу є учень. Важлива функція педагога-фасилітатора підтримати учня в його освітній діяльності: сприяти його успішному просуванню в потоці навчальної інформації, полегшити вирішення виникаючих проблем, допомогти освоїти великі обсяги інформації, усвідомити власні здібності, особистісні якості, забезпечити підтримку потреби учня в саморозвитку, самовдосконаленню.

В педагогічній фасилітації керівник гуртка закладу позашкільної освіти отримує можливість використовувати не догматичні методи і прийоми, а ті з них, які сприяють творчому засвоєнню інформації, формують вміння міркувати, розвивають критичне та дивергентне мислення. Педагогічна фасилітація дозволяє педагогу зайняти позицію не «над», а «разом» з учнями, націлена на співробітництво зі школярами і вимагає створювати умови та заохочувати до вільного вираження думок, почуттів, емоцій. Таким чином, позиція педагога у взаємодії з учнями перебудовується з авторитарної на партнерську.

Отже, як зазначає дослідниця І. Жижина, процес фасилітації ґрунтується на трьох основних складових [3, с 15]:

1. Валідна (прийнятна, адекватна) інформація. Передбачає, що самі учні групи діляться всією корисною інформацією, якою вони володіють, намагаючись її зробити максимально зрозумілою для інших.

2. Вільний і компетентний вибір. Передбачає чітке формулювання та спільне розуміння учасниками процесу цілей і задач, що в подальшому сприяє їх кращій реалізації; відсутність тиску та маніпулятивного впливу; здійснення вибору, спираючись на валідну інформацію.

3. Внутрішня відповідальність за вибір. Передбачає відчуття особистої відповідальності за прийняте рішення кожним суб'єктом фасилітаторського процесу; здійснення вибору на основі внутрішніх переконань, тому для оволодіння технологією фасилітація необхідно мати достатній рівень розвитку таких якостей педагога, як емпатія, толерантність, рефлексія, лідерство та комунікативність.

Отже, розглянувши цю тему, можемо зробити висновок про важливість саме формування педагога з фасилітативними навичками, адже це вагомий крок у майбутнє освіти нашої країни.

Список використаних джерел

1. Веб-ресурс НУШ. Що таке фасилітація і як може допомогти вчителю в класі? Електронний ресурс: <https://nus.org.ua/articles/shho-take-fasylytatsiya-i-yak-vona-mozhe-dopomogty-vchytelyu-v-klasi/>

2. Сутність і структура педагогічної фасилітації вчителя. Електронний ресурс: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/9/statti/galican.htm

3. Запорізький національний університет. Електронний ресурс: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/bitstream/12345/17623/1/Karakutsev.pdf>

4. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : Посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дрогобич : Коло, 2006. 326 с.

Наталія ЛИДЗАР

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

У сучасному освітньому просторі педагогічна майстерність вчителя розглядається як стратегічний ресурс розвитку школи та ключова умова забезпечення якості освіти. Зміна парадигми від знаннево-репродуктивної моделі до компетентісно зорієнтованої, особистісно орієнтованої та діяльнісної освіти зумовлює необхідність теоретичного переосмислення сутності педагогічної майстерності й умов її формування. Йдеться не лише про оволодіння вчителем сукупністю методичних прийомів, а про становлення цілісної професійної позиції, здатної забезпечити гуманістично спрямований, науково обґрунтований та результативний освітній процес. Педагогічна майстерність постає інтегративною характеристикою професійної особистості, що поєднує світоглядно-ціннісні орієнтації, науково-теоретичну підготовку, методичну культуру, педагогічну техніку, комунікативну компетентність, рефлексивність та здатність до постійного саморозвитку.